

УДК 336.71

Іващук І., Іващук О.

НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ДИСБАЛАНСІВ

Досліджено суть глобалізації та прояви глобалізаційних дисбалансів у світовій економіці. Розглянуто вплив глобалізаційних процесів на функціонування вітчизняної банківської системи. Розкрито роль іноземних банків у банківській практиці України. Обґрунтовано необхідність трансформаційних процесів у вітчизняній банківській системі з урахуванням глобалізаційних дисбалансів.

Ключові слова: *фінансова глобалізація, банківська система, світова економіка, стійкість банку, економічна криза, іноземні банки.*

Економіка України відчуває гострий дефіцит фінансових ресурсів, тому на сучасному етапі розвитку банківської системи України в глобалізаційних умовах характерною ознакою виступає взаємодія з іноземними інституціями. Така співпраця об'єктивно передбачає діяльність іноземних банків, залучення банківськими установами капіталу на міжнародному фінансовому ринку й адаптацію українського банківського законодавства до міжнародних стандартів. Саме тому питання трансформації вітчизняної банківської системи залишаються актуальними з позиції необхідності та своєчасності аналізу й оцінки.

Аналіз досліджень і публікацій із означеної проблематики показав, що функціонування банківської системи не є новим явищем у наукових дослідженнях. Так, вагомий внесок у розроблення питань теорії функціонування банківської системи здійснили такі зарубіжні вчені: Дж. М. Кейнс, Й. Шумпетер, А. Пігу, М. Фрідмен, П. Роуз, Дж. Сінкі. Серед російських учених відзначимо праці Е. Жукова, В. Колеснікова, Л. Красавіної, О. Лаврушина, Ю. Львова. Означеній тематиці присвячено праці вітчизняних учених-економістів О. Барановського, О. Васюренка, А. Гальчинського, О. Дзюблюка, Б. Івасіва, Г. Карчевої, О. Кіреєва, В. Кротюка, І. Лютого, Б. Луціва, В. Міщенко, А. Мороза, Л. Примостки, М. Пуховкіної, М. Савлука, В. Суторміної, Р. Тиркала, С. Циганова та ін.

Метою даної статті є дослідження процесів розвитку банківської системи України в умовах дестабілізаційного впливу глобалізації.

Економічний розвиток держави традиційно поєднують із її фінансовими можливостями, розвитком фінансово-кредитної системи, участю в розвитку та діяльності світових фінансових ринків. Таке розуміння цілком правомірне, бо «фінанси виконують певне коло функцій, що відповідають економічній моделі суспільства» [7, 32]. Оскільки глобальні процеси охопили важливі сфери економічного життя (наприклад, торгівлю), то черговим об'єктом впливу є саме фінансова сфера. Цей підхід зумовив виникнення такого нового явища, як фінансова глобалізація, дещо хаотичного з точки зору його тлумачення.

Із огляду на суперечливість трактування фінансова глобалізація не має однозначного визначення, що викликає сумніви у достовірності та об'єктивності її наявності. Для ґрунтовного дослідження даного аспекту глобалізації проаналізуємо науковий доробок вітчизняних і зарубіжних учених, які досліджували згадану проблематику. Так, у монографічному дослідженні З. Луцишин зазначила, що «фінансова глобалізація є і проявила себе як постфактум, не будучи при цьому інтегрованою», але фінансову глобалізацію ототожнено з глобальним фінансовим сектором, тобто це підтверджує наявність такого явища, проте воно не належить до системних. Разом із тим, запропонувала альтернативний підхід – уведення поняття «глобалізація фінансів», що охоплює уявлення про світ як про взаємопов'язаний, значною мірою інтегрований ринок, котрий не має меж [8, 235]. Таке тлумачення не дає змоги стверджувати про глобальність розвитку фінансових відносин, а передбачає можливість здобути місце на цьому ринку для країн, які не належать до глобальної фінансової системи.

Аналізуючи глобалізацію економічної діяльності, науковці як її складову виокремлюють міжнародні фінансові операції. Так, С. Долгов не досліджує фінансову глобалізацію як відокремлену систему, а лише вважає розвиток міжнародних фінансових операцій напрямком глобальної діяльності [6, 215]. Разом із цим учений зазначив, що фінансова сфера – найрухоміша і піддається глобалізації, але водночас є надто незалежною та певною мірою відірваною від реального сектору економіки. У фінансовій сфері, на думку науковця, глобалізація фінансових ринків досягнута ще не сповна. С. Долгов розглядає її у вузькому значенні, обмежившись дослідженням лише фінансового ринку та уникаючи вживання терміна «глобалізація фінансів» або «фінансова глобалізація». Більше того, інші вчені, досліджуючи напрямки глобалізації економіки, не вважають фінансову глобалізацію системним явищем. Вони лише фрагментарно аналізують міжнародний рух капіталу, акцентуючи увагу на глобалізації фінансового ринку та мотивуючи це тим, що «одним із проявів глобалізації є інтернаціоналізація фондового ринку [11, 57]».

Не всі країни сьогодні мають рівні можливості для реалізації економічних інтересів, відрізняються ступенем розвитку національних фінансових систем, що деформує їхню роль та участь у глобальних процесах, тому С. Удовік схиляється до думки, що фінансова глобалізація є міфом, який сприяє поділу світу на багатих та бідну периферію, наслідком чого може бути системна економічна катастрофа [10, 246]. Погоджуючись із даною позицією, зазначимо, що стверджувати про фінансову глобалізацію ще надто рано, адже нема глобальної фінансової системи у традиційному розумінні функціонування системи, її інституційного забезпечення. Доречніше було б наголошувати на глобальних тенденціях у сфері фінансових відносин, тобто наявності глобального фінансового середовища.

Події останніх років у світовій економіці підтвердили – будь-які зміни у сфері фінансових та грошово-кредитних відносин неминуче позначаються на економічному розвитку країн, тим більше в умовах дедалі зростаючої залежності країн одна від одної. Після кризи іпотечного кредитування в США у серпні 2007 р. світова економіка продемонструвала зниження основних показників активності, разом із тим, країни, що розвиваються, продовжували утримувати позитивні тенденції в економічному розвитку. Лише у вересні 2008 р., після дефолту американського банку Lehman Brothers, невиправданої державної фінансової підтримки з боку урядів США і країн Європи банківських установ відбувся черговий сплеск кризових явищ. Обсяги промислового виробництва і торгівлі товарами наприкінці 2008 р. суттєво зменшились як у розвинених країнах, так і в тих, що розвиваються. За оцінками фахівців МВФ, світовий ВВП у цей період зменшився на 6,2% у річному вимірі порівняно зі зростанням в аналогічний період 2007 р. на 4%. Занепокоєння викликає й той факт, що негативна тенденція, незважаючи на прогнози, зберігалась і на початку 2009 р. Найвразливішими до економічної кризи виявилися розвинені країни, в яких зниження ВВП досягло 7,5%, і хоча США найбільше відчували її прояв через нестабільність фінансового ринку, в розвинених країнах Європи й Азії дошкуляли значні труднощі через спад обсягів торгівлі та зростання фінансових проблем унаслідок погіршення ситуації на ринку житла. У країнах, в яких формується ринок, відбувся спад ВВП, однак менш різкий, аніж у розвинених країнах, проте кризові явища охопили як фінансові, так і торгові потоки. У дослідженні МВФ зазначено, що спад активності відбувся через велику частку експорту товарів обробної промисловості в структурі зовнішньої торгівлі, проте для Індії та Китаю вона значно менша, що й обумовило меншу вразливість [12].

Серйозні наслідки криза спричинила і для країн Східної Європи та СНД, адже для них була властива суттєва залежність економіки від зовнішнього фінансування та експорту промислової продукції, зокрема експор-

ту біржових товарів. Водночас через спад цін на біржові товари і слабкий попит на експорт товарів найбільше постраждали країни Африки, Латинської Америки та Близького Сходу. Тобто, за умови рецесії країнам слід, безперечно, реорганізувати фінансовий сектор, але не менш важливо виробити узгоджену політику стимулювання глобального попиту та відмови від протекціоністських заходів у міжнародній торгівлі. Якщо аналізувати тенденції і наслідки світової фінансової кризи, то поточна рецесія є синхронною і найважчою за останніх 50 років. Загалом, у розвитку світової економіки фахівці виділили чотири найнижчі точки глобальної економічної активності – 1975, 1982, 1991, 2009 рр. До кризових точок іноді відносять і 1998-й та 2001-й, проте в ці роки світовий реальний ВВП на душу населення не знижувався, а у зазначені чотири періоди зменшилися всі показники глобальної активності: темпи світового промислового виробництва, рівень безробіття, сукупний обсяг торгівлі, темпи споживання нафти та зростання потоку капіталу [12].

Світова економічна криза внесла корективи у прогнози економічного розвитку як країн зокрема, так і світу в цілому, зважаючи на зростання взаємозалежності національних економік. За прогнозами Світового банку, в 2011 р. світова економіка демонструватиме повільне післякризове пожвавлення, особливо це стосується країн, що розвиваються. Так, очікуване зростання ВВП в розвинутих країнах у 2011 р. становитиме 2,4%, тоді як у країнах, що розвиваються, – 6%. Разом із тим, набувають гостроти проблеми розвитку фінансового сектору та посилення ризиків у банківській сфері.

Глобальні дисбаланси вплинули на розвиток світових фінансових ринків та вітчизняної банківської системи. Адже інтеграційні процеси нині охоплюють різні сфери економіки, але найвідчутнішими вони є у фінансовій системі, зокрема в банківському секторі. Тому моніторинг нових умов функціонування банківської системи є вкрай необхідним як для з'ясування тенденцій діяльності, так і для виявлення змін у банківській сфері в умовах глобалізації. У Доповіді з питань глобальної фінансової стабільності (квітень, 2011р.) питанням банківської політики відведено чільне місце. Зокрема, зазначено, що у найближчий період загостриться проблема фінансування банків, особливо в окремих країнах зони «євро», що відповідно потребуватиме продовження рекапіталізації і реструктуризації та дотримання вимог Базель-III.

Для активізації залучення іноземного капіталу важливим є формування, а не лише декларування сприятливого інвестиційного клімату, прозорі правила гри, гнучка ефективна система оподаткування доходів, отриманих банками від інвестиційної діяльності, забезпечення захисту капіталу від дискримінації з боку державних органів та реалізація прав щодо до-

ступу філій іноземних банків на національний ринок, гармонізація вітчизняного законодавства з європейськими нормами.

Основними перевагами діяльності в Україні іноземних банків вважаємо залучення в українську економіку додаткового капіталу, зважаючи на обмежені можливості вітчизняної банківської системи. Тому пріоритетними завданнями банківської системи України в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів є такі:

- ✓ зміцнення банківського сектору, забезпечення стійкості й стабільності банківських установ;
- ✓ залучення іноземного капіталу на ринок банківських послуг, у т. ч. із країн-членів ЄС і спрямування його для розв'язання потреб української економіки;
- ✓ підвищення рівня капіталізації банків;
- ✓ розроблення належного правового регулювання кредитних відносин;
- ✓ зміцнення довіри населення до банківської системи;
- ✓ забезпечення конкурентоспроможності банків;
- ✓ створення сприятливих умов для розвитку кооперативних та муніципальних банків;
- ✓ розширення механізмів довготермінового кредитування, кредитування малого й середнього бізнесу та спектру банківських послуг.

Банківська система не може розвиватися хаотично, тому процес управління має поєднувати процедури прогнозування, передбачення, регулювання, тобто на основі формування і реалізації стратегії розвитку як системного процесу цілей та способів їх досягнення для забезпечення конкурентних переваг. За умови посилення конкурентної боротьби на вітчизняному та світовому ринках за фінансові ресурси оціночними характеристиками фінансового розвитку можуть бути відносні коефіцієнти прибутковості активів і капіталу, абсолютні значення прибутку банків із урахуванням інфляційних чинників, зміни в напрямках та пріоритетах діяльності банківських структур (кредитуванні, інвестуванні й т. п.).

Програма фінансового розвитку має мати в основі чітко розроблену фінансову стратегію, котру слід розглядати як складову частину загальної стратегії, спрямованої на формування ресурсної бази та її ефективне використання для збереження конкурентних переваг. Разом із тим, фінансова стратегія розвитку має відповідати певним вимогам, зокрема, мати визначену структуру та містити наступні складові елементи:

- ✓ чіткі фінансові цілі (завдання діяльності), досягнення яких є вирішальним для фінансового розвитку банків;
- ✓ найважливіші елементи політики, призначення котрих полягає у спрямуванні та/або обмеженні напрямків діяльності;

- ✓ послідовність основних дій (програми), спрямованих на досягнення намічених фінансових цілей у межах фінансової політики.

Зважаючи на ризиковість зовнішнього середовища, фінансова стратегія банку має бути прогнозованою для нього, але непередбачуваною для основних конкурентів і мати інноваційний характер.

Ще одним фактором, що впливає на стабільність розвитку банківської системи, є цілісність обраної стратегії. Тільки за умови цілісності та узгодженості дій усіх елементів системи, тобто і центрального банку, і банківських установ, можлива їх інтеграція до загальних системних цілей. Цілі банківської системи мають відображати вимоги до основних її складових: фінансової стійкості, стабільного розвитку і забезпечення з боку банківських установ виконання основних макроекономічних завдань.

Забезпечення стійкості банківської системи загалом та кожного банку зокрема є об'єктивною потребою і закономірністю розвинутої економіки. Стійкість банку слід розуміти як такий стан, за котрого банк упродовж порівняно тривалого періоду зберігає й нагромаджує капітал, не зазнаючи труднощів у виконанні своїх функцій та досягненні мети власної діяльності – отриманні прибутку і має реальні шанси для збереження цього стану в майбутньому. Можна виокремити три основні групи чинників, що визначають стійкість банків:

- ✓ зовнішні чинники;
- ✓ чинники стану світових економічних процесів;
- ✓ чинники діяльності окремого банку.

Першу групу становлять зовнішні чинники, не пов'язані безпосередньо з діяльністю кожного банку зокрема і банківської системи загалом. Значимість має загальна економічна ситуація, яка визначається насамперед реалізацією економічної політики. Негативними факторами є нестабільність фінансового ринку, системна банківська криза, затяжна стагнація виробничої сфери, невиконання державою зобов'язань, зокрема щодо фінансування державних замовлень, нерегульована нормативно-правова база і постійна зміна законодавчих актів тощо. До цієї групи належать також чинники, пов'язані з практичною діяльністю головного інституту грошово-кредитної системи – НБУ при виконанні доручених йому найважливіших функцій: по-перше, проведення грошово-кредитної політики; по-друге, регулювання грошового обороту в країні; по-третє, банківський нагляд за діяльністю банків.

Другу групу становлять чинники стану світових економічних процесів. Прикладом є світова фінансова криза 2008 року, яка позначилася на фінансово-економічному становищі багатьох країн.

Незважаючи на відмінність причин кризових явищ, спільними можемо назвати: велику концентрацію фіктивного капіталу, лібералізацію фінансової

та банківської систем, низький рівень капіталізації банківської системи, нерозвиненість фінансових інститутів тощо. Згідно з прогнозами, кризові явища відбуватимуться і в майбутньому, а їх причиною називають нагромадження фіктивної вартості, тобто фіктивний характер капіталізації досягне граничного рівня і буде змінений до значення реальної капіталізації.

Світовий досвід та узагальнення причин і наслідків банківських криз дає змогу визначити такі заходи щодо подолання негативних наслідків (для деяких країн ці заходи можуть стати чинниками, дотримання яких дасть змогу попередити кризові явища):

- ✓ реструктуризація банківської системи;
- ✓ посилення банківського нагляду;
- ✓ рекапіталізація банків;
- ✓ подолання кризи ліквідності.

Третя група чинників пов'язана з діяльністю банку та його фінансовими можливостями, де головним є:

- ✓ дотримання обов'язкових економічних нормативів, що встановив Національний банк України, оскільки їх недотримання не тільки створює реальну загрозу фінансовому стану банку, а й через застосування штрафних санкцій може негативно позначитися на стані власних коштів банку. Необхідність посилення банківського нагляду в Україні є очевидною: за допомогою регулятивних інструментів підтримують цілісність, стійкість та ліквідність банківської системи;
- ✓ узгодженість кредитної політики банку з об'єктивними потребами економіки, тобто місце банку в ринковій ніші визначається за змістом банківських операцій: орієнтація на перерозподіл грошових засобів на фінансовому ринку або наголошено на перерозподілі коштів реального сектора економіки;
- ✓ ступінь ризикованості кредитної політики;
- ✓ кадровий склад, за яким визначається якість системи управління банківськими операціями;
- ✓ імідж банку, дотримання етичних норм у ділових стосунках із партнерами, що забезпечує довіру клієнтів, зокрема населення, до банківської системи.

При визначенні пріоритетів розвитку вітчизняної банківської системи необхідно враховувати процеси інтеграції у банківському секторі, що характерні поступовою ліквідацією бар'єрів доступу іноземних банківських установ на національні фінансові ринки, лібералізацію умов руху капіталу; конвергенцію діяльності через створення транснаціональних банків; упровадження інформаційних технологій.

Формування глобального фінансового середовища спричинило нові загрози для банківських установ, тому їх інтеграція має бути спрямована на розширення напрямів діяльності на території інших країн та збільшення клієнтської бази. Такий підхід потребує розроблення нових банківських продуктів відповідно до вимог споживачів та стратегії їх реалізації, іноді й через створення мережевої структури.

Україна та її банківська система не залишились осторонь глобалізаційних процесів. Так, однією з форм прояву процесів глобалізації та інтеграції є присутність іноземних банків в Україні. Від 2006 р. іноземний капітал різко зростає. За 2010 р. частка іноземного капіталу в українській банківській системі збільшилась і досягла 40,6%. За станом на 1 січня 2011 р. з 176 діючих в Україні банків 55 було з іноземним капіталом, у т. ч. 20 – зі 100% іноземним капіталом [9]. Найбільше іноземний капітал приваблює отримання високого прибутку за умови прийнятної ризику.

Глобалізація сприяє переміщенню капіталу між банківськими системами окремих країн та формуванню міжнародного банківського бізнесу, що підвищує конкурентну боротьбу і призводить до одночасної консолідації банківського капіталу. Фінансова глобалізація й зростаюча конкуренція на ринку банківських послуг зумовили експансію іноземного банківського капіталу на нові ринки, в т. ч. й на ринки України.

Привабливість вітчизняного ринку банківських послуг для іноземних інвесторів пояснюється його розширенням, низькою конкурентоспроможністю вітчизняних банківських установ, а також можливістю отримання іноземними банками вищої норми прибутку через більшу ризикованість інвестицій, аніж у розвинених країнах.

Для банківської системи України входження іноземних банків на вітчизняний банківський ринок пов'язано з можливостями залучення додаткового капіталу та впровадження нових технологій. Серед країн, що контролюють найбільшу частку іноземних активів, лідирують Австрія – 25%, Кіпр – 17% та Російська Федерація – 16%.

Збільшення кількості іноземних банків позитивно впливає на показник якості активів, тобто спричиняє його зростання. Вітчизняні банки почали нарощувати обсяги кредитування в боротьбі за частку ринку кредитних послуг (різних його сегментів) і надавати позички на вигідніших для клієнтів умовах, нехтуючи ризиком банкрутства та збільшенням кількості проблемних позичок, що у підсумку негативно позначилося на стійкості вітчизняної банківської системи в умовах фінансової кризи.

У результаті світової фінансової кризи банківська система України зіткнулася зі ще однією загрозою функціонування іноземних банківських груп на вітчизняному ринку – ризиком банкрутства материнського банку. Так, якщо материнська компанія зазнає втрат і перебуває на межі банкрут-

ства, то це обов'язково вплине на фінансове становище дочірнього банку. Цей ризик – неконтрольований із боку Національного банку та уряду, тому найнебезпечніший для банківської системи України.

Після розгортання фінансової кризи в Україні з 2009 р. різко погіршився кредитно-інвестиційний портфель банків. Якщо до фінансової кризи частка проблемних кредитів не перевищувала 2% кредитного портфелю банків, то у 2009 р. їх обсяг зріс до 12%, у 2010 р. – до 35%.

Для ефективного розвитку банку і забезпечення кредитної діяльності також вагоме значення має ресурсна база. Власний капітал банківської системи України зріс на 22,6 млрд. грн. і на 01. 01. 2011 р. дорівнював 137,7 млрд. грн. Загальний обсяг банківських депозитів у 2010 р. збільшився на 26,4% – до 414,2 млрд. грн. При цьому депозити фізичних осіб зросли на 28,5% – до 271,7 млрд. грн., а юридичних осіб – на 22,5%, до 142,5 млрд. грн. У цілому за 2010 р. депозити в національній валюті збільшилися на 1,4% – до 240,2 млрд. грн., а вклади в іноземній валюті лише на 0,8% – до 174,1 млрд. грн. Однак стан банківської системи продовжує залишатися складним. На 1 січня 2011 р. зафіксовано від'ємний фінансовий результат банківського сектору – 13 млрд. грн., що пов'язано з подальшим зростанням витрат вищими темпами порівняно з доходами. Доходи банків України в 2010 р. порівняно з 2009 р. скоротилися на 4,3% і дорівнювали 136,8 млрд. грн. Витрати банків зменшилися на 17,4% і становили 149,9 млрд. грн. [9].

Таким чином, присутність іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі за відсутності чітких регламентованих інструкцій із здійснення їх діяльності на території України та контролю з боку Національного банку України призвела до високих темпів розвитку вітчизняної банківської системи в останні роки і залежності банківської системи України від світової фінансової системи, що й стало однією з причин поширення впливу світової фінансової кризи на вітчизняну банківську систему.

Отже, для обмеження негативного впливу участі іноземних банківських установ на розвиток вітчизняної банківської системи виникла необхідність упровадження регулюючих заходів із боку Національного банку України, основною метою яких буде оцінка ефективності політик, що проводять іноземні банки, рівня забезпечення потреб у фінансових ресурсах підприємств реального сектору й населення і застосування обмежень щодо банківських установ, діяльність яких не відповідає необхідним критеріям.

Основою адаптації національної банківської системи до вимог ЄС є впровадження європейських підходів у монетарній політиці Національного банку. В даній сфері до його пріоритетних завдань можемо віднести:

- ✓ перехід до інфляційного таргетування як передумови економічної стабільності;
- ✓ збільшення обсягів кредитних ресурсів для кредитування реального сектору економіки за рахунок власних ресурсів комерційних банків і за допомогою механізму рефінансування;
- ✓ здійснення заходів, спрямованих на дедоларизацію економіки шляхом підвищення привабливості гривневих активів порівняно з вкладеннями в іноземній валюті;
- ✓ залучення в обіг іноземної валюти, що зберігається у населення, розроблення механізму повернення капіталів резидентів, що незаконно зберігаються за кордоном;
- ✓ створення сприятливих умов для припливу капіталів та всіх видів інвестицій нерезидентів у економіку України.

Отже, для гармонізації національного законодавства у банківській сфері з вимогами ЄС важливо посилити співробітництво між Національним банком України та ЄЦБ і центральними банками країн-членів ЄС. Таке співробітництво особливо актуальне з позицій банківського регулювання і нагляду, адже, з одного боку, мають співпрацювати центральні банки європейських країн, банківські установи, об'єднання комерційних банків, з іншого – необхідно координувати національну монетарну політику з політикою країн-членів ЄС.

Разом із тим, для наближення законодавства України та ЄС у банківській сфері вважаємо за доцільне:

- ✓ спростити перелік документів, необхідних для отримання банківської ліцензії;
- ✓ забезпечити ефективне використання системи нагромадження інформації про кредитоспроможність позичальників банків на підставі даних бюро кредитних історій;
- ✓ спростити процедуру реалізації заставленого майна у випадку не повернення коштів позичальниками.

Інтеграційні процеси в Європі створили якісно нові умови для діяльності банків, адже їх наслідком стало посилення концентрації та централізації банківського капіталу як усередині окремих європейських країн, так і на міжнародній арені, в результаті чого почали утворюватися банківські групи, спроможні контролювати надання банківських послуг у багатьох європейських країнах; стимулювання інтернаціоналізації банківської діяльності, встановлення та розширення зв'язків між європейськими банківськими системами. Тому політика України має бути спрямована на реформування власної банківської системи з урахуванням глобальних дисбалансів у світовій економіці.

The article explored the essence of globalization and the implications of globalization imbalances in the global economy. The influence of globalization on the functioning of the domestic banking system. The role of foreign banks in the banking practice of Ukraine. The necessity of the transformation processes in the domestic banking system in view of global imbalances.

Key words: *financial globalization, the banking system, the world economy, bank stability, economic crisis, foreign banks.*

Исследована суть глобалізації и проявлення глобалізаційних дисбалансів в мировій економіці. Розглянуто вплив глобалізаційних процесів на функціонування національної банківської системи. Розкрито роль іноземних банків в банківській практиці України. Обґрунтована необхідність трансформаційних процесів в національній банківській системі з урахуванням глобалізаційних дисбалансів.

Ключевые слова: *финансовая глобализация, банковская система, мировая экономика, устойчивость банка, экономический кризис, иностранные банки.*

Література

1. Бадзим О. С. Процеси транскордонного злиття та поглинання у фінансовому секторі України / О. Бадзим // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 9. – С. 155–159.
2. Вовчак О. Причини та наслідки впливу світової фінансової кризи на розвиток банківського і реального секторів економіки України / О. Вовчак, Н. Поляк // Вісник національного банку України. – 2009. – № 9. – С. 22–25.
3. Галиць О. Адаптація умов роботи банківської системи України до стандартів ЄС / О. Галиць // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. (Серія: Економіка). – 2007. – № 21. – С. 107–114.
4. Д'яконова І. Пошук стратегії розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків / І. Д'яконова // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 2. – С. 26–31.
5. Дзюблюк О. Глобалізаційні процеси та участь іноземного капіталу у розвитку вітчизняної банківської системи / О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2008. – № 2. – С. 37–45.
6. Долгов С. И. Глобализация экономики: новое слово или новое явление? / С. И. Долгов. – М.: Экономика, 1998. – 215 с.
7. Зятковський І. В. Фінанси суб'єктів господарювання: теорія і практика: монографія / І. В. Зятковський. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 388 с.
8. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З. О. Луцишин. – К.: Друк, 2002. – 320 с.
9. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm
10. Удовик С. Л. Глобализация: семиотические подходы / С. Л. Удовик. – М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 2002. – 480 с.
11. Фаминский И. П. Глобализация экономики и внешнеэкономические связи России / И. П. Фаминский. – М.: Республика, 2004. – 448 с.
12. World Economic Outlook (International Monetary Fund) Crisis and Recoveryhttps. April 2009 [Electronic Resource]. – Mode of access: www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/01/pdf/text.pdf